



**Monumentnummer\*: 499267**

Smallepad 5  
3811 MG Amersfoort  
Postbus 1600  
3800 BP Amersfoort  
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21  
F 033 421 77 99  
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument  
Inschrijving register\*: 10 april 1996  
Kadaster deel/nr: 8280/28

<i>Woonplaats*</i>		<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>		
Houtgehage		Smallingerland		Friesland		
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Skoallewyk	10		9223 NK	Houtgehage		
<i>Kadastrale gemeente*</i>		<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>	
Rottevalle		A			2409	

#### *Rijksmonumentomschrijving\*\**

##### Inleiding

Het WOONHUIS, dat typologisch verwant is aan de keuterboerderijtjes, is één van de acht eerste arbeiderswoningen die de Woningstichting Smallingerland in 1909 in het kader van de sociale woningbouw hier heeft gebouwd. Zes zijn er gesloopt; de tweede resterende woning (nr. 12) is door recente modernisering aan het exterieur architectonisch van ondergeschikt belang. De woningen liggen aan de rand van de dorpsbebouwing op een ruim erf. De onderhavige woning is in het schuurgedeelte het meest ingrijpend gewijzigd.

##### Omschrijving

De arbeiderswoning van het krimpstype bestaat uit een woonkamer met een schuurgedeelte onder een doorgaande nok. De krimp is asymmetrisch. Het zadel/schilddak is belegd met zwart gesmoorde gegolfde Friese pannen. Op de nok aan de voorgevelzijde is een schoorsteen opgemetseld met een betonnen dekplaat op de doorgemetselde hoeken. De gevels zijn opgetrokken uit rode strengpersbakstenen op een trasraam van klinkers: het woonhuis steens, het schuurgedeelte halfsteens. In de geveltop op het rookkanaal is een betonnen gedenksteen ingemetseld met het opschrift WSS / 1909 // [WoningStichting Smallingerland]. De omlijsting bestaat uit een rollaag in rode-met op de hoeken gele handvormbakstenen. Aan de zuidzijde, naast de zij-ingang van de woning staat een betonnen regenwaterput.

\* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

\*\* Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



In de voor- en zijgevel van de vorenspringende woonkamer zijn drie zesruitsvensters onder een streklaag van rode strengpers bakstenen met imitatie aanzet- en sluitstenen in gele handvormbakstenen. In de geveltop zijn twee ijzeren halfronde zolderraampjes met een V-vormige roedeverdeling met een rollaag in afwisselend rode en gele handvormbakstenen.

In de voorgevel van de krimpmuur is een klein vierruits keukenvenster. In de zijgevel van de kleine schuur is een terugspringende dubbele schuurdeur; de sprong is bevoerd met rode strengpers bakstenen. In het achterste gedeelte van de schuur zijn twee kleine ramen: een half rond stalraam met V-vormige tracering en een rechthoekig privaatraam.

De achtergevel is nagenoeg ongeleed. De Z-zijgevel heeft onder meer een terugspringende zij-ingang met een opgeklampte deur; de stoep is bevoerd met rode strengpersbakstenen.

Het interieur bevat nog enkele oorspronkelijke elementen. In de schuur ondermeer twee spanten met telmerken (VIII en X) en een lemen stalvloer; het dak is deels onbeschoten.

De inrichting van de woonkamer is tamelijk oorspronkelijk en bevat ondermeer de houten vloer, een houten wandbetimmering met bedstedewand aan de Z-zijde met tussenkelderkast en een schoorsteenmantel op klossen met betegelde haardpartij.

#### Waardering

De arbeiderswoning met in pandige kleine schuur op ruim erf uit 1909 is van cultuurhistorische en architectonische waarde:

- als uitdrukking van een sociale ontwikkeling, m.n. van de volkshuisvesting,
- als gedateerd voorbeeld van de vroege sociale woningbouw,
- als uitdrukking van het ontstaan van het dorp uit verspreide bebouwing,
- vanwege de typologische verwantschap met de keuterboerderijtjes,
- vanwege de hoge mate van architectonische herkenbaarheid,
- vanwege de redelijke mate van visuele gaafheid,
- vanwege de hoge mate van zeldzaamheid.

#### Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

#### Subcategorie

Woonhuis(K)

#### Functie

Woonhuis